

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deložniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Kronanje ruskega carja.

Spomin na nesrečno smrt carja Aleksandra II. branil je nasledniku, sinu Aleksandru III. dati se precej po starodavnem načinu slovesno kronati. Odložilo se je toraj do letos. Bali so se tudi nihilistov, da nebi svečanosti motili in morebiti celo novemu carju po življenji stregli. To se ni zgodilo. Kronanje se je završilo redno, sijajno.

Dne 21. pripeljal se je car s carico iz Petrograda po železnici pred Moskvo, glavno mesto in srce celej Rusiji, vsemu cesarstvu ki obsega toliko sveta, da na njem solnce nikoli ne zaide. Okolo 100 milijonov ljudi obrača tje svoje oči. Car in carica sta ostala v Petrovskem gradu in 22. t. m. obhajala slovesen uhod v Moskvo in tamošnji grad Kreml. Car je jahal belega konja, carica pa se peljala na vozi, kojega je vleklo 8 krasnih konj. Uhod je bil sijajen, ljudstvo navdušeno.

Iz Kremla sta se 23. t. m. car in carica preselila v mali gradič sredi zelenih gajev na južnej strani Moskve v „Neskučnijo palato“, kder sta se postila in z molitvijo pripravljala na slovesno maziljenje in kronanje. Med tem so došli poslaniki cesarjev, kraljev in republik skoraj celega sveta v Moskvo, dalje poslanstva raznih ruskih narodov, stanov, mest, kmetov. Opomnimo še tukaj, da so namesto vojakov izbrani kmetje ruskega carja varovali in ga stražili pred „Neskučnijo palato“. V soboto 26. t. m. zvečer sta se car in carica podala nazaj v Kreml.

V nedeljo 27. t. m. ob 10. uri dopoldne zagromijo topovi, vsi zvonovi zvonijo in obdana od sijajnega spremstva vhaajata car in carica sredi skoz vojaštvo in ljudstvo h kronanju v Uspenskej cerkvi. Trije nadškofje mazilijo carja in carico: moskovski, novgorodski in kijevski ter molijo za nju. Potem si dene car sam cesarsko krono na glavo in z drugo venča carico. Zatem čeravno ves v cesarskem blišči

poklekne pred sv. altar in bere glasno molitev za ruski narod. Telegrami poročajo, da je to carja silno ganilo in pretreslo, da se je razjokal. Maziljena in kronana car in carica obiščeta sedaj v sijajnem sprevedu Blagovenščensko in Arhangelško cerkev in se podata v „Granovitajo palato“ in se pokažeta s „krasnoga krilca“ ali rudečih stopnic ljudstvu, ki ju navdušeno pozdravlja. Svečanost bila je dokončana. Sledile so potem razne veselice za cesarske goste in ljudstvo.

Isti den objavilo se je dvoje carjevih pisem. V prvem odpušča ljudstvu vse davke zaostale do 1. jan. 1883, pomilosti politične in druge kaznovance razven razbojnikov, zlasti pa dovoli prosto vrnitev poljskim vstašem in puntarjem. V drugem pismu pa, ki je poslano ministru zunanjih zadev, povdarja ruski car, da ne namerava nobene vojske, ampak, da mu bode glavna skrb ohraniti mir in urediti veliko državo rusko ter ljudstvu pomagati do vsestranskega napredka in blagostanja.

Dvojno pismo napravilo je po celem svetu ugoden utis.

Popravljen šolska postava.

L. 1869 so nemški liberalci naredili novo šolsko postavo. Konservativni možje so zastoj svarili in pravili, da postave ne bode mogoče izvrševati. Prerokovali so, da jo bode treba kedaj prenarajati, ker ljudje, zlasti na kmetih ne bodo mogli tolikih bremen nositi. To se je precej začelo kazati in uže l. 1870 je minister Stremajer zaukazal nekoliko olajšav. S časom prijavilo se je toliko napak, težav, plačil, nedostatkov pri šolah, da jih celo liberalci niso več tajili. Zlasti pa so nemški kmetje volili l. 1879 v državni zbor take poslance, ki so jim morali obečati, da bodo pomagali šolsko postavo prenaraditi. Cela 4 leta so se poslanci za to v državnem zboru potegovali in letos se jim je posrečilo. Šolska postava je v najpotreb-

nejših točkah prenarjena in prenarredba od cesarja potrjena. Glavne točke so sledeče:

1. Liberalci so prej katoliške, verske šole spremenili v brezverske. Zato se je zgodilo, da so katoliškej kristijanskej deci postavljali celo judovskih učiteljev, lutrovskih ali brezverskih, najboljše na Dunaji, na Českem itd.

Temu prihaja sedaj § 48 prenarjene šolske postave v okom. Kder je deca zvečinoma katoliška, mora biti vodja šolski katoličan. On mora tudi skušnjo imeti, da zna v potrebi krščanski nauk učiti in je dolžen zraven biti, kedar bo šolska mladež verske vaje opravljala, n. pr. k spovedi, sv. obhajilu šla.

Mnogo žalostij so dobri kmetski ljudje uže imeli, ker so učitelje morali trpeti ki se niso dobro obnašali ter starim in mladim bili v pohujšanje in v sramoto tovaršem.

Prenarjena šolska postava ponuja v § 54 pomoči, ki zahteva od učitelja tudi zunaj šole dobrega obnašanja. Kdor bi se tukaj pregrešil, ta bi prišel sedaj v hude preiskave, zadrege in kazni. Pridnim učiteljem pa ta paragraf ni nevaren; kajti pristavljeno je, da se nobeden stalno nameščen učitelj ne sme odstaviti brez redne disciplinarne preiskave. Malopridnim učiteljem pa je potrební strah narejen.

2. Veliko nevolje pouzročila je nova šolska postava s tem, da so bili starši kaznovani, če so svoje 13- in 14-letne fante ali dekleta doma pri kakem potrebnem delu pridržavali. Sicer je minister tu pa tam dovolil, da smejo otroci časih doma ostajati, pa to je stalo starše veliko potov in prošenj. Temu je sedaj konec storjen. Sicer zaukazuje tudi novi § 21 šolanje do konca 14. leta. Toda staršem se mora, ako to zahtevajo, dovoliti 13- in 14-letne otroke doma pridržavati. Zamuda se pa ima popravljati s tem, da takšne otroke v šolo pošiljajo vsaj pol leta (n. pr. po zimi in so po leti lahko doma) ali do poludne ali vsaj nekaj dni v tednu. Takšni odraščeni šolarji se morajo podučevati v posebnih oddelkih.

3. Največ bremen delalo je ljudem stavljenje novih šol in povekševanje starih učilnic. V tej reči veleva novi § 59, da morajo povsod poskrbeti za novo šolo, kder zaporedno v petih letih poprek naštejejo več kakor 40 šolarjev v okrožji ene ure, ki so sedaj prisiljeni dalje, kakor 4 kilometre v šolo hoditi.

Koliko otrok da se more enemu učitelju odmeriti, to kaže novi § 11. namreč: ako pride v celodnevnom podučevanju v treh zaporednih letih na enega učitelja 80 učencev, tedaj se mu mora skrbeti za drugega učitelja, in če 160, za tretjega. Tedaj le, ako se v povedanej meri pomnoži število učencev, dolžne so šolske srenje in šolske oblasti prirediti večjo šolo in novega učitelja. Pa tudi tukaj si lahko še pomagajo s poludnevnom podučeva-

njem, ki je po § 7 tudi dovoljeno. Kder toraj zlasti na kmetih kaže upeljati samo poludnevni poduk tako, da nekaj dece zjutra, nekaj pa večerka šolo obiskuje, ga lahko uvedejo. No, in tukaj smejo enemu učitelju odmeriti do 100 učencev, preden treba skrbeti za drugega. Sploh pa se pri odmeri otrok za enega učitelja, kedar se preiskuje, jeli treba večje šole in še drugega učitelja, ne smejo vštovati učenci 13. in 14. leta, ampak samo šolarji v 7., 8., 9., 10., 11. in 12. letu starosti.

To so najvažnejše točke prenarjene šolske postave. Zahvaliti jih imamo grofu Taaffeju, ki je v gosposko zbornico poklical dovoljno število konservativcev, dalje českim, poljskim in nemško-konservativnim poslancem, s katerimi so glasovali tudi slovenski, med njimi baron Goedel, g. Herman in dr. Vošnjak. Šolska bremena so znatno polajšana! Treba je, da se postava točno izvršuje.

Gospodarske stvari.

Prvo občno zborovanje „Cesarjevič Rudolfovega sadjerejskega društva za Spodnji Štajer.“

V nedeljo popoldne 20. t. m. se je v Šentjurji ob južni železnici zbralo, dasi je deževno vreme, nad šestdeset prijateljev sadjerejstva iz raznih krajev in stanov.

Društveni ravnatelj g. dr. Gustav Ipavič izrazi svojo zadovoljnost o mnogobrojnej udeležbi — pri tako slabem vremenu, ter pozdravlja nazoče otvori prvi občni zbor „Cesarjevič Rudolfovega sadjerejskega društva za Spodnji Štajer.“ Prehajaje k poročilu o društvenem delovanju opomni, da se je iz poprejšnjega sadjerejskega društva namenjenega šentjurskej župniji (fari), pretvorilo in razširilo v sedanje društvo, ki razteza svoj delokrog na ves Spodnji Štajer. Prejšnja društvena pravila so se primerno prenarredila. Njegova visokost cesarjevič Rudolf je dovolil, da se sme tudi to razširjeno društvo, kakor prejšnje, po Njegovem imeni „Cesarjevič Rudolfovo“ in društveni vrt „Stefanijevi vrt“ imenovati.

Društvo je od trške občine vzelo „trški pašnik“ „gmajno“ v spodnjem trgu, ki meri nad jedno oralo (joho) v najem, ga globoko (75 ctm.) prekopati in z latami ograditi dalo. Divjakov se je po — in presadilo 14000, okoli 2000 se jih je razdelilo posestnikom, okolo 4000 se jih je požlahtnilo, za 8000 cepičev razdelilo.

Predelovanje „gmajne“ v vrt, ograjenje in vse druge potrebščine so prizadjale 680 fl. stroškov, predno se je vrt tako lepo priredil, kakor je zdaj; večino teh visokih stroškov pa so žrtovalni in domoljubni tržani Šentjurčani nosili sami že pri prejšnjem društvu, za kar jim gre

po pravici vsa zahvala. G. dr. objavi potem nekatera važnejša društvu došla pisma n. pr. onega od glavnega pobočnistva Njega visokosti cesarjevič Rudolfa, od ml. knezo-škofa J. M. Stepischnegg-a.

Društvo se je obrnilo za podporo do ministerstva za poljedelstvo; prošnjo je osobno izročil državni poslanec g. dr. I. Vošnjak, ter jo toplo priporočal; g. minister je društvu obljubil podpore. Prošnje za podporo so se poslale tudi na vse okrajne zastope in posojilnice na Spodnjem Štajerji. — Tu naj omenim, da so se nekatere prošnje, komaj razposlane, vže rešile, in to ugodno rešile za naše društvo; med temi je slavno imenovati okrajni zastop celjski, posojilnico celjsko in posojilnico sevniško. Od drugod pa se ugodne rešitve razposlanih in še razpošiljajočih se prošenj še pričakujejo. —

H koncu g. ravnatelj še navdušuje in vse vabi — opominjajoč na tehten izrek našega presvitlega vladarja: „Sò združenimi močmi“ — na skupno delovanje, ter navdušeno zakliče presvitlemu cesarju trikratno „slava“, kar med navzočimi živo odmeva.

Iz blagajnikovega poročila g. Franc Praunseis-a se povzema, da je društvo, od kar se je preustrojilo, imelo 192 fl. dohodhov; stroškov pa 154 fl. 13 kr. Udov šteje društvo do sedaj nad 200. —

V pregledovalce računov se volijo: Gg. Matija Kavčič, Franc Kartin in Franc Vučnik.

Iz podučljivega in živahnega govora g. Iv. Boštjančiča naj slede tukaj le glavne poteze. Govoril je o pridobitvi in popravljani pečk za sejanje, o gojitvi mladih drevesc, o presajanju mladih drevesc, o požlahtnenju drevesc, o zasajanju in presajanju večjih drevesc, kakšna drevesca naj se sadé in od kod naj se dobivajo, kam naj se posajajo, kako naj se snažijo drevesca, in o napravi drevesnic. Njegov govor bil je pohvalno sprejet.

G. dr. Ipavic priporoča navzočim mnogoštevilno zbranim kmetovalcem in drugim, ki bi vtegnili biti v eni ali drugi reči gledé sadjereje v zadregi, da naj se zaupljivo obrnejo do društva, ono jim bo šlo vsestransko po svoji moči na roko; priporoča tudi, da si naj vsak, komur je priložnost, ogleda vrt in nasade veččega sadjerejca Vizjaka, po domače Pečovšeka v Teharski fari.

G. M. Vizjak — Pečovšek izreče, da je pripravljen vsakemu pokazati vrt, raznotere nasade, in podučiti v tej ali oni reči, ki spadajo v to stroko, ter da ga bo veselilo če bo mogel komu kaj postreči.

Po odborovem sklepu priporočata g. dr. Ipavic in vitez Berks, da današnji občni zbor g. dr. Haffner-ja in g. grofa Attems-a z ozirom na obilne zasluge, ki sta si jih ta dva gospoda

za sadjerejo pridobila, imenuje kot častna uda našega društva. Oba ta predloga se gladko sprejmeta.

Tajnik društveni govori potem o potrebi poverjenikov po vseh večjih krajih Spodnjega Štajerja, da bo mogoče uspešnejše in obširnejše delovati, opisuje dolžnosti poverjenikov, ter priporoča pismeni predlog, ki ga je doposlal g. Franc Žiher, predsednik ptujskega učiteljskega društva, kateri nasvetuje nastavljenje poverjenikov.

Ta predlog se sprejme, ter se takoj za posamezne kraje nasvetujejo poznani, marljivi sadjerejci ali vneti domoljubi in prijatelji sadjereje ali gospodarskega napredka sploh in sicer po jednega ali dva skupno, katera naj edino delujeta društvu na spreh.

Ko so se po daljšem nasvetovanju odbrali poverjeniki za kakih dvajset krajev, se po navsvetu g. dr. J. Serneca iz Celja nadaljna izvolitev poverjenikov prepusti ravnateljstvu. — O izvoljenih poverjenikih se bo poročalo toraj pozneje enkrat.

Tajnik obznani na dalje drugi društvu došli pismeni predlog g. Franc Praprotnik-a nadučitelja pri D. M. v Pušavi nad Mariborom, kateri želi, da naj bi društvo pošiljalo sadjereje večče, spretne učitelje v počitnicah v razne občine, (ker vsak učitelj ni imel priložnosti se v sadjereji spretno izuriti) da bi ondi podučeval šolsko mladež in druge odrasle z besedo in djanjem, poučeval naj bi v šolskem (ali pa kakem drugem) vrtu praktično, vsako delo kazal in razlagal.

Grajsčak vitez Berks dodaja temu predlogu še sledeče: Ker smo se danes prepričali, da je g. Iv. Boštjančič spreten učitelj v sadjereji, da je ne le zmožen v sadjereji dobro podučevati, temveč da je zmožen podučevati v domačem, kmetovalcem in sadjerejcem na Spodnjem Štajerji umljivem slovenskem jeziku, kar smo do sedaj težko pogrešali, se ravnateljstvu nalaga, da ono na merodajnem mestu doseže, da se g. Boštjančič imenuje potovalnim učiteljem, ter da se mu za to delo odloči plačilo, kakor drugim potovalnim učiteljem v tej stroki; na dalje da društvo poizvé več takih spretnih učiteljev, ter jih enako priporoči.

Ves ta razširjeni predlog se sprejme.

Za tim predloga g. Mihael Vošnjak iz Celja, da naj bi se o prihodu cesarjevem tudi naše društvo v deputaciji poklonilo preljubljenemu našemu vladarju.

Ta predlog se z odobravanjem sprejme in se po g. Vošnjakovem predlogu tedaj volijo gg. dr. Gustav Ipavic, vitez Berks, Fr. Kartin, Fr. Praunseis in Matija Kavčič, kot zastopniki društva, ki se bodo šli cesarju poklanjat.

Ko še g. dr. Josip Sernec iz Celja za obilni trud pri vodstvu društva in današnjega zboro-

vanja izreče zahvalo ravnatelju g. dr. Ipavicu, se sklene prvo zborovanje „Cesarjevič Rudolfovega sadjerejskega društva za Spodnji Štajer.“

Valentin Jarc,
tajnik.

Premiranje bikov in jih licenciranje vrši se za Mariborski in sv. Lenartski okraj prihodnjega meseca junija, to pa na večih krajih, da bode posestnike leži stalo: v trgu sv. Lenartskem 5. junija ob 10. uri predpoldnem na dvorišči gostilničarja g. Matije Poliča, v Mariboru 8. junija ob 7. uri zjutra na vojaškem vadišči za občine levega obrežja, ob $\frac{1}{2}$ 10 uri za občine desnega obrežja na dvorišči g. Lorberja v sv. Magdalenskem predmestju, in še tisti den v Slivnici ob 2. uri popoldne za tamošnje sretnje. 9. junija ob 7. uri zjutra v Selnici ob Dravi in ob 2. uri popoldne pri št. Ilji v Slov. goricah.

Cena hmelju je nategnila, Žateški hmelj velja 275—285 fl. 50 kilo.

Sejmi. 1. junija Vojnik, 2. junija Ptujška gora, 4. junija Jurklošter, Tinsko.

Dopisi.

Iz Ptujja. (Cesar-Jožefova svečanost.) [Dalje]. Koliko „nemškega“ ljudstva se je sešlo pri tej demonstraciji! No mi pač poznamo vse te ljudi. Zbobnali so skupaj nemčurske kričače, ki jih vže do dobrega poznamo in prišlo je tudi nekaj ljudstva iz kmetov, toda iz gole radovednosti. Ali ne veste, koliko vencev ste privlekli na kolodvor, ter jih siloma kmetom na rame obešali, ali kako so ti vence od sebe suvali in vam marsikatero debelo potisnili pod nos? Da vam bode nemčurski župan Marinič, šentvidski babnež Šoštarčič, in brbljavi št. Janški „Löschnigg“ venec prinesel, o tem nismo dvomili. Ali povejte nam kakkega družega moža? Tudi nesmo dvomili, da dobite nekaj ljudi, ki bodo šli zastoj jest in pit, ali kako ljudstvo je to? To so ljudje, ki jih dobite za vsak posel; če ga plačate, stori vse. „Toda može, ki pri ljudstvu kaj veljajo, teh niste imeli pri svojih mizah, t. j. jedra našega ljudstva niste imeli.“ Povejte vi kričači vsaj nekaj imen, t. j. tacih mož, ki kaj veljajo od tistih 80 kmetov, katerih je prišlo Vaših pet lizat. Kar dalje to „slavnost“ zadene, nas ne briga mnogo, samo to moramo svetu še povedati, da je vaša gospoda, kakor se sami imenujete, na minoritskem trgu kričala „pereat“, t. j. proč z njimi in isto tako pred „Narodnim domom“. Je li mar to tudi izobraženost? Sram vas bodi! Kdo pa je bil, ki je to kričal? Nemški, mariborski gimnazijski dijaki, kateri so tudi položili venec na Jožefov spomenik. Kaj

bi storili s slovenskim dijakom, ki bi se drznil jednake demonstracije vdeležiti se! Kaj bode rekel mariborski ravnatelj k takemu početju svojih učencev? Tudi se nam čudno zdi, da se je tukajšnje veteransko društvo te demonstracije vdeležilo! Ali temu društvu ni znano, da se demonstracij ne sme vdeleževati? Ali tem možem ni znano, da so se s tem pravila prekršile? Toliko za denes.

Iz Celja. (Deputacija za sprejem cesarja). Dne 20. majnika se je v dvorani Celjske čitalnice od navzočih zastopnikov kmetških občin sodnijskih okrajev: Celje, Laško, Šmarije, Konjice, Slovenjgradec, Šoštanj, Gornji-grad in Vrnsko volila deputacija, koja bo dne 11. julija t. l. se predstavila cesarju v Celji kot deputacija kmetških občin omenjenih sodnijskih okrajev. V to deputacijo so se sledeči gospodje volili. Za celjski okraj: župani Bračič Miha, Smodej Janez, posestniki: Vizjak Miha, Lipovšek Franc. Za laški okraj: župani Guček Franc, Kačič Jernej. Za Šmarijski okraj: župani Podgoršek Franc, Oevirk Jaka. Za konjiški okraj: župan Gradišnik Jernej, posestnik Rudolf Janez. Za Slovenjegraški okraj: Načelnik okrajnega zastopa Bart. Janez, župan Vivod Janez. Za šoštanjski okraj: Načelnik okrajnega zastopa Skubic Franc, posestnik Vošnjak Ivan. Za gornjigradski okraj: Posestniki Lipold Jože, Spende Jakob in za vrnski okraj: Posestniki Prislan Franc (Braslovče), Šorn Gašpar. — Za govornika je voljen gospod Lipold Jože iz Morzirja. Prošnja, da se sme ta deputacija presvitlemu cesarju predstaviti, se je že na dotičnem mestu vložila. Samo ob sebi se razume, da bo nagovor se vršil v naši mili slovenščini!

Od sv. Barbare v Halozah. (Poštenjak — nadučitelj.) Poročati imam danes tužno vest, da smo v sredo pred Binkošti črne mater zemlji zročili prezgodaj za vse, ki so ga poznali vmrlega vrlega poštenjaka, izvrstnega rodoljuba in nepremakljivega značajnika, kakšni se le redkokedaj med prostim ljudstvom nahajajo, namreč Šturmbregar Franca v Gruškovi, komaj še 48 let starega. Pokojni je bil podpredsednik krajnega šol. sveta, več let obč. predstojnik in okrajni zastopnik ptujškega okraja. V vsakem obziru, čeravno so ga mnogokrat hude zmotnjave od različnih strani premagati hotele, ostal je pokojnik jeklen značaj. Naj ga v hvaležnem spominu ohrani vsak poštenjak osobito Slovenec! Bodi mu zemljica lahka! K tej žalostnej vesti imam pa še poročati neko drugo, koja se je malo časa pred omenjeno vršila. Vršila se je namreč volitev v obč. zastop. Neki ptujski kričači, posestva tukaj imajoči, sklenoli so namreč bili v zvezi s tukajšnjim g. nadučiteljem, kmete našuntati in sami tako voliti, ka v obč. odbor ne bi bil

Politični ogled.

voljen obče spoštovani tukajšnji župnik g. Raič Božidar in učitelj g. Ivan Kelc. Istinito so ti Ptujčani kmete po krčmah lovili in jih hujskali, naj nikakor zgoraj omenjenih ne volijo. A tukajšnji kmetje, poštenjaki, se nikakor niso dali za par kupic vina pridobiti, nego so ravno navzlic najprej v odbor zvolili gosp. Božidara Raiča in pozneje g. Kelca Ivana, čeravno so dobro vedeli, da poslednji ima oditi, pa še je takrat imel pravico v naši občini voliti in tedaj tudi pravico voljen biti. To so vedeli prosti kmetje, a g. nadučitelj ni tega vedel, zato mu še je hotel zadnji hip vgreniti, in tožil ga je, za to, ka so ga drugi izvolili, okrajnej političnej oblasti, ktera pa je vse popolnem prezrla. Menda ima omenjeni gospod preveč novcev, ka bi bil lahko potroške nove volitve, če bi se mu to bilo posrečilo — plačal — ka li? Pa o žalost! o nesreča! Tukajšnji gospod nadučitelj ni dobil za odbornika niti jednega glasa, celo njegovi privrženci, ptujski kričači, so bili popolnem na-nj pozabili. Žalost je bila prevelika, moral je iti pit in pri tukajšnjem židovu nad toliko nesrečo in zgubo bridke šolze pretakati, kar sem še le danes zvedel. Iz vsega se itak lahko razvidi, koliko velja naš g. nadučitelj, razširjevatelj cesar Jožefovega svečenja, nemško kulturo pa celo nekterim na Hrvaško vsiljevaje. Bog mu vendar enkrat pamet razsveti! Star bi že bil skoraj dovolj.

Iz Ljutomera. (Društvo okrajne založnice) imelo je 14. t. m. glavno letno sejo, pri kateri se je pretresoval in odobril račun za leto 1882 in se opravile volitve v razne društvene zastope. Društvo je imelo na konci leta 1882—291 udov z 291 opravnimi deleži, mej tekom opravnega leta jih je 8 pristopilo, a 11 odpalo, na opravnih deležih bilo je 683 fl. 4 kr. vplačano, a 671 fl. 31 kr. izplačano. Vsled predloženega in potrjenega računa sprejelo se je leta 1882 v tekoči račun 72.893 fl. 40 kr., a izplačalo 64.706 fl. 89½ kr., torej je preostal na konci leta blagajniški preostanek v gotovem 8186 fl. 50½ kr. — Bilanca o društvenem premoženji kaže sledeče: I. Imetje: a) Gotovina 8186 fl. 50½ kr.; b) Vrednost menjic 103.145 fl. 42 kr.; c) Vrednost inventara 300 fl. d) Dolžne in naprej plačane obresti 2108 fl.; 22 kr.; e) Vloga pri Ljutomerski hranilnici 4000 fl. Vkupaj 117.740 fl. 14½ kr. — II. Dolgovi: a) Terjatve društvenikov 16.160 fl. 35 kr. b) Terjatve hranilničarjev 86.977 fl. 3 kr.; c) Terjatve štaj. hranilnice 6000 fl.; d) Terjatve rezervnega fonda 6391 fl. 43½ kr.; e) Terjatve fonda za mogoče zgube 624 fl. 23 kr.; f) Vrednost inventara 300 fl. g) Naprej sprejete obresti 1287 fl. 10 kr. Vkupaj 117.740 fl. 14½ kr.

Kukovec,	Zemljič,	Gomilšek,
načelnik.	denarničar.	preglednik.

Avstrijske dežele. Nadvojvoda Albreht ogleduje vojaštvo na Ogerskem, nadvojvoda Rainer pa v Dalmaciji. — Deželni zbor štajerski začel je v pondelek zborovati. Deželnemu glavarju Blagotinšku-Kaisersfeldu je poznati, da se je postaral. Jako zmedeno je govoril simotamo ter najavil, da je baron Mayr-Mellnhof za deželno hiralnico daroval svoj grad Erlau in 25.000 fl. Poslancem se je podalo več poročil, med temi tudi, da hoče trg Lemberg od Sladke gore in Prepola od sv. Marjete biti razpisana in da v Slatini čudno gospodari novi ravnatelj Geutebrück. Volitev radgonskega dr. Kotzbecka, ki je od 454 glasov dobil 109. in grofa Herbersteina, ki je v velikem posestvu od 167 glasov vlovil 67, se je potrdila. V nekoje odbore so bili tudi Slovenci izvoljeni: dr. Dominkuš v finančni, profesor Žolgar v naučni in v peticijski g. Šnideršič, v kulturnem in občinskem odboru ni nobenega Slovenca. — Na Kranjskem je volilna praska; Ljubljana voli 2 poslanca in kot kandidata sta postavljeni župan Graselli in dr. Mošej, liberalci, nemškutarji ne volijo ne na kmetih pa ne v mestih; samo v velikem posestvu še hočejo srečo poskusiti. — Slišati je, da minister Konrad odstopi, ter da na njegovo mesto pride grof Schönborn, nam štajerskim Slovencem bilo bi to jako povoljno. — V Istri napravijo Slovenci in Hrvati 5. junija v Brezovici velikansk tabor. — Na Tirolskem so pri volitvah zmagali konservativci, liberalci so zelo pobiti, ker takrat so s konservativci potegnili tudi Italijani južne Tirolske. — Ogerski državni zbor je odložen do oktobra. Morivci Majlatovi so umor obstali, namreč Sponga in Pitely, Berecz pa še zmiraj taji; reka Temes je mnogo jezov predrila in veliko povodenj naredila.

Vnanje države. Kronanje ruskega carja se je brez vsake nezgode sijajno završilo. Vladoarji evropski so carju čestitali po telegrafu. — V turškega sultana dregajo posebno Angleži, naj Armencem v Aziji dovoli in pomore do večjih pravice nasproti mohamedanom, ker se je drugače punta bati. V Damasku je umrl 78letni Abd-el-Kader, glasovit emir arabski, kateri je nekda v Algijeru 12 let Francozom kljuboval, a naposled vjet pa izpuščen se preselil v Sirijo; on je bil pravicoljuben mož in je večkrat kristijane v Damasku branil zoper zdvijane mohamedance. — Italijanski škofje in duhovniki napravijo s številnimi verniki 20. septembra veliko procesijo v Rim; to je bil den, ob katerem so Pijemontezi pred 13 leti vdrli v Rim in papežu vzeli mesto. — Nemški general Moltke potuje sedaj na Francoskem, kar Francoze silno jezi, ker ga imajo le za ogleduha, ki hoče slabosti francoskih mej in trdnjav preiskati, Fran-

cozi so se zapleli z Anamskim cesarjem v Aziji v vojsko zavoljo dežele Tonking; v mesto Hanoi je peščica francoskih vojakov zaprta, komandant Reviere in 40 mož je uže mrtvih in sedaj preteče blizu mesec dnij preden iz Evrope dojde pomoči; tudi Kitajci žugajo Francozom, ker ne vidijo radi Tonkinga v francoskih rokah. Na otoku Madagaskar pa so Francozi srečno napali in vzeli mesto Majungo in imajo pot odprto v glavno mesto Tananariva. — Portugalski kralj je obiskal španskega ter snujeta nekakšno zvezo obeh kraljestev.

Za poduk in kratek čas.

Kuga na slovenskem Štajerskem.

(Spisal M. Slekovec)

(Dalje.)

III. Do XVII. stoletja. L. 1545 je bila taka vročina, da so se semtertje gozdi vžgali, v Ptuj pa je kuga davila. Sedem let poznej — l. 1552 se je morivka zopet oglasila v naši deželi, da bi si poiskala svoje žrtve. Pobrala jih je mnogo, posebno v Gradci. Da tudi slovenskim krajem ni prizanesla, se samo ob sebi razumeva. V Gornjem gradu so pokapali za kugo umrle nekaj časa okoli cerkve, pa ljubljanski škof Urban je to prepovedal. Pobožni so se ustavljali tej prepovedi in so se pritožili pri cesarji Ferdinandu I. Toda ta je dne 5. aprila l. 1555 potrdil škofovo prepoved. L. 1560 je imela Radgona od kuge trpeti, l. 1568 pa mesto Ptuj. Vkljub temu so pijanci ondi tako razsajali, da si mestna gosposka ni vedela pomagati in je moral grajski oskrbnik neporedneže strahovati. Zato so se Ptujčanov povsod bali, in mesto Ljubno na gornjem Štajerskem ni hotelo nobenega sprejeti, ki je s Ptujja prišel. Zelo hudo je bilo pri nas l. 1570.

Po slabih letih je nastopila strašna lakota na Koroškem in slov. Štajerskem. Ljudje so mleli brezovo skorjo, tropine in želod in pekli iz te zmesi kruh. Travo so jedli, kakor živina, in našli so se po cestah mrlič, kterim je še trava gledala iz ust.

Lakoti je sledila, kakor navadno — kuga. Najpred se je l. 1572 prikazala v Gradci; zato so deželni pooblaščenec pribežali v Maribor, kar je zastradane prebivalce slov. Štajera zelo prestrašilo.

Nadvojvoda z vlado je bil nekaj časa v Judenburgu. Ko pa je kuga se tudi tje bila zatepla, je vlada proti jeseni pobegnila v Ptuj. Iz gornjega Štajera, kjer je več let hudo davila, prinesli so vinski kupci kugo tudi v naše kraje. Največ je pobrala v Radgoni in Jarenini. Prihodnje leto so jo imeli zopet v Gradci; v slov. Štajeru pa je celo prenehala — za več let. Že so menili ljudje, da kuge nikdar več

ne bo, kar se spomladi l. 1586 zopet oglesi. Sprvega je le malokoga napadla; ko je pa začela pripekati letna vročina, pokazala je morivka kuga zopet enkrat svojo grozno moč. Semtertje je izpraznila cele vesnice. Tudi v Mariboru in okolici jih je mnogo umrlo. Ker Wolf Wilhelm Herbersteinski ni dovolil, da bi pokopali mrlič pri sv. Miklavži na polji, morali so nje iz Cerkovea, Digoš in drugih vesnic voziti eno uro daleč na Hočko pokopališče. Pa nekteri vozniki so bili tako brezvestni, da so na samotnem potu mrliče slekli in gola trupla v jamo za cesto vrgli. Zato so vaščani prosili solnograškega nadškofa, da bi smeli v Brezji postaviti leseno kapelo in okoli nje pokapati mrlič, kar jim je bilo tudi dovoljeno.

Iz dravskega polja jih je mnogo bežalo k vinogradom prek Drave in žalibog so zatepli tudi tje kugo, ki je strašno morila. Redka je bila hiša, ki bi v tednu ne imela mrliča. Semtertje je pomrlo toliko ljudi, da je pogrebnikov zmanjkalo in so mrlič ostali nepokopani. Grozen smrad je puhtel iz gnjilih trupel, ki so jih psi trgali in koščeke okoli vlačili.

Tako žalostno se je končalo šestnajsto stoletje. O ko bi se ž njim bila končala tudi dolgoletna doba britkosti za naše kraje! Pa nikar; — ona je trajala še dalje in je dosegla svoj vrhunec še le v sedemnajstem stoletji.

(Dalje sledi.)

Smešnica 22. Hlapec pokliče pastirja in mu da prazno kupico, rekoč: idi in prinesi liter vina. Pastir reče: dajte mi še denarjev. Hlapec odvrne: za denarje bi lahko vsak bedak vina prinesel. Pastir odide, se pa kmalu vrne s prazno kupico rekoč: nate, napijte se zdaj: Hlapec: kako bi se iz prazne kupice napil. Pastir: iz polne se lahko vsak bedak napije, napijte se vi iz prazne! „Vertec“.

Razne stvari.

(„Slov. Gospodarja“) štev. 21. bila je konfiscirana zaradi dopisa iz Maribora, zadevajočega slovenščino pri mariborskeji sodnji.

(„Konfiscirana“) bila je 43. številka „Südsteirische Post“ zavoljo dopisa „Vom Draufeld“ o „preganjanji narodnih učiteljev“.

(Za izvolitev deputacije) k cesarju vabi poseben odbor narodnjakov Sevniških vse župane s svetovalci vred občin v okrajih Kozjanskem, Brežiškem in Sevniškem k shodu na Blanco v nedeljo 3. junija t. l. ob treh popoldne. Deputacija bode se cesarju šla predstavljat v Zidani most.

(G. učitelj J. Trobej) v Slov. Gradci nam dne 28. t. m. piše, da ni resnično, da bi se on kedaj bil pisal Trobey, dalje da na hiši njegovega stanovanja ni vihrala velikonemška

zastava ob času prihoda koroških pevcev bin-koščne praznike, kakor je bilo v Gospodarji dne 17. maja v dopisu iz Slov. Gradca brati. G. Trobej stanuje v drugej hiši trgovca g. Winklerja, ki je zraven štajerske in koroške še belgijsko zastavo izobesil, katero si je bil od druge svečanosti prihranil.

(Ljubljanski Zvon) je v zadnji številki objavil: Najlepši dan, Cyclamen, Spomin na maturo, Spomini na jutrove dežele, Bajke, Ne zveni mi, Svet pesniku, Slovenska književnost, Štef. Kocijančič, Klara Milič, Slovenski glasnik.

(Sorschagg), Štefan in Sorko ne pridejo v kajho, ker je najvišja sodnija izrekla, da so prepozno bili toženi.

(Ne podpišite) slovenski župani od liberalnega županstva v Eggenbergu doposlane adrese in poženite „Tagespošto“ doposlano kot „Dienstsache“. Tam psujejo na nemške konservativce in vaše prijatelje, n. pr. kneze Lichtensteine.

(Ptujski liberalci) pravijo, da se je 100 kmetov zahvalilo, da so smeli v Ptuji zastonj jesti. To je laž. Mnogim je le žal, da so se zapeljati dali!

(G. barona Moškona) prosimo ne voliti tudi tiste, ki so nam iz Pišec za njega pisali. On je naš nasprotnik.

(Bistriški župan) Stiger je hud na kmete, da so ti sklenoli, naj jih njihov poslanec dr. Radaj cesarju predstavi. Kar je sklenjeno, pri tem ostane. (Je že namestnji naznanjeno!)

(V Gornjem gradu) so v okrajni odbor izvoljeni gospodje: Jak. Spende, načelnik, Ton. Goričar, namestnik, Jož. Lipold, Ton. Turnšek, č. g. Lovro Potočnik, č. g. Sternad in J. Krajnc, odborniki.

(Sv. lenartska hranilnica) v Slov. goricah imela je lani 101.080 fl. prejemka in 101.316 fl. izdatka. Iz Radgonske hranilnice imela je 8677 fl.

(V Gomilskem) s spodnjej Savinjskej dolini imajo sedaj od 1. maja t. l. naprej c. k. pošto; ona velja za gomilsko faro in občino, za Grajsko vas in okolico. Pošti je ime: Gomilsko.

(Obrtnikom slovenskim) v korist izhajati je začel v Ljubljani poseben list „Obrtnik“. Donaša tudi nemške sestavke. Velja do konca leta 1 fl. 20 kr. Tisk: Klein in Kovač.

(V Beljaku) na Koroškem pri tamošnjem okrajnem glavarstvu ne zna ne glavar pa nobeden komisar in koncipijent slovenski, pri davkariji so 3 adjunkti in 3 praktikanti, ki ne umejo nič slovenski, okrajni sodnik in 3 adjunkti so trdi Nemci; ves okraj pa je trdno slovensk.

(V Slov. Bistrico) pride g. Anton Vraz kot sodnijski adjunkt namesto g. Toplaka, ki je v Celje k okrožnej sodniji prestavljen.

(S Ptujskega grada) se je velik kamen odtrgal in na cesto tresil, pa nesreče ni bilo nobene.

(V Slatini) novi ravnatelj Geutebrück slabo gospodari; še toliko vode ne bo prodal, kakor njegovi predniki. V deželnem zboru bo gotovo prišlo na razgovor.

(V Brežicah) sta se v farnej cerkvi fanta J. Novak in M. Zavrač tepla in sedaj morata pred sodnijo.

(Hmelj) pridelovati začel je tudi g. Oskar Pongrac na svojem posestvu pri Slov. Bistrici.

(Ustrelil) se je žandar Markus v Radkus v Radgoni.

(Žganjico) pijejo ljudje uže čez vso mero; šnopsa pijani Anton Babček iz Šikole na Dravskem polji se je poleg železnice vlegel, da mu je vlak desnico zdrobil.

(Konkurs) napravili so čč. gg. Fr. Jan, Fr. Rojko, J. Canjkar, Fr. Dovnik, Jan. Prešeren, Kal. Heric, M. Frece.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali čč. gg. Fritz 20 fl. (poprej že 70 fl.), Potočnik 2 fl. (za l. 1881 in 1882), Wolf 1 fl. — Iz zapuščine pokojnega župnika v sv. Lenartu nad Laškim, Ivana Jug, je družba prejela volilo 300 fl. ali po odbitem desetku 270 fl.

 Dnes je priložen izkaz izdelkov znanega umetnika J. B. Purgerja, v Groeden na Tirolskem.

Loterijne številke:

V Trstu 26. maja 1883:	20, 65, 88, 48, 59.
V Linci	67, 65, 37, 60, 80.
Budapešt	34, 30, 10, 3, 85.

Prihodnje srečkanje: 9. junija 1883.

Razglas.

Ker se počne žetev, c. k. priv. vzajemna zavarovalnica zoper požar v Gradci vse s. p. n. gospode kmetovalce vljudno opozoruje, da zavaruje ona zraven hiš in vsakterega pohištva, strojev, živine itd. tudi pridelke na njivah in senožetih zoper požar pod mogočno ugodnimi pogodbami.

Dotična vprašanja se vljudno vselej razjasnijo v zavarovalničnih kancelijah (Gradec, Sackstrasse št. 20), kakor tudi pri vsakem okrajnem zastopniku, kjer se tudi zavarovalne ponudbe sprejemajo.

C. k. priv. vzajemna zavarovalnica zoper požar
v Gradci.

Okrajno zastopništvo v Gradci
meseca julija 1883.

Častiti duhovščini

priporočam se v okusno in stilu primerno izdelovanje oltarjev, tabernakeljnov, okvirjev za križev pot itd. Več pové priloga.

J. B. Purger,
Groeden na 'irolskem.

Služba

občinskega tajnika ali pisarja in tudi sluge, se uže posamezno, ali tudi združeno pri podpisnem občinskem uradu oddaja. — Letno plačilo je 200 fl.

Popolno znanje slovenskega in nemškega jezika se zahteva. Prošnje se vlagajo do konca rožnika 1883.

Občinski urad v Velenji, dne 21. majnika 1883.

Ivan Rak,
občinski predstojnik.

1—2

Vabilo

k

Občnemu zboru

ormoškega, hranilnega in posojilnega društva,

registrirane zadrage z omejeno zavezo,

ki bode

v petek 15. junija 1883 ob 3. uri popoldne
v beležniške pisarnici v Ormoži.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednikovo, polaganje ko-
nečnega računa in bilance za leto 1882;
2. Volitev pregledalcev računov;
3. Razprava in odobravanje poslovnega
poročila in bilance, določba o rabi čistega do-
bička;
4. Predlog odborov, naj se združna pra-
vila v nekaterih točkah spremenijo, posebno:
naj se omejena zaveza spremeni v neomejeno
in naj se vpelje nadzorno svetovalstvo, ter se
naj spremenjena pravila sprejmejo; ako se ob-
novljena pravila sprejmejo, pride;
6. Nova volitev predstojništva gledé na
nova pravila, in
7. Volitev nadzornega svetovalstva;
8. Volitev glasobrojcev;
9. Razni predlogi.

Ormož 24. maja 1883.

Ivan Vertnik, Dr. Ivan Geršak,
knjigovodja, načelnik.

Mežnarsko službo

želi dobiti neki mladenič 23 let star, je dobro izurjen, ker je mežnarski sin, vaje je tudi poljskega dela. Več se zve v tiskarni J. Leona v Mariboru.

Št. 193.

Šolske službe

IV. plačilnega razreda, in sicer: učiteljsko mesto v Kostrivnici, in podučiteljsko mesto v Žitalah so izpraznjene.

Nemškega in slovenskega podučevanja zmožni prosilci naj svoje prošnje do konca jun. t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu vložijo.

Okrajni šolski svet v Rogatci

dne 20. maja 1883.

1—3

Premierstein.

1—3

Hiša

nova, pritlična s 3 sobami, kuhinjo, kletjo in lepim vrtom na prodaj je na Slatini zraven „Vila Madelli“ ob cesti proti sv. Križu po nizkeji ceni. Kupci naj se oglasio pri lastniku

Jožef Meisel,

dacarji v Pribold' (St. Paul b. Pragwald.)

Oznanilo.

Mal vinograd Jožefa in Karoline Lovec, malo uro od železniške postaje Poličanske v Zbelovske gorci (od nekdanje sloveče vino Planckensteiner) blizu 2 oralov, z zlahnim trsovjem zasajen se proda. Sadunosnika je 800 oralov s košnjo. Hram je lesen, preša nova. Tudi se do-
proda 12 oralov Gore, pod prosto roko, oboje vkup ali posebej, vkup za 1400 fl. Pogoji so lahki, plačuje se lahko v obrokih, nekaj pa vknjiženega ostane. Oglašajo se naj kupci do 15. junija t. l. pri Franji Mohl na Zbelovem v Dravinjske dolini, v Konjiškem okraji, pošta Heil. Geist, Loče. 3—3

Gozd za posekanje.

Grajsčina Schönegg da svoj gozd — Commende-Wald imenovani — blizu Polzele v Savinjske dolini, okolo 36 oralov, same smreke in bore, posekati. Posekanje se oddaje ali za celi gozd ali v kosih ne pod 10 oralov. Več pové posestnik Jožef Kolar (Martinek) v Polzeli — Heilenstein, ter pokaže vsakemu meje gozda. Kdor hoče posekovanje prevzeti, naj svojo ponudbo dopošlje oskrbnistvu grajsčine Schönegg, pošta sv. Peter pri Celji. St. Peter bei Cilli. 2—3